

ข้อมูลพื้นฐานเพื่อการศึกษาออกแบบพื้นที่ล่องแก่งหินเพิง บริเวณลำน้ำใสใหญ่ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

Basic Data for Landscape Planning, Hin-Perng Rafting Area, Sai Yai River, Khao-Yai National Reserved Forests

ราเชนทร์ ปัญญานकुณ¹ ศศิยา สิริพานิช² เอี่ยมพร ธีระวุฒิชัย¹ และ เอมอร อังสุรัตน์³

Rachen Panyatanakun, Sasiya Siriphanich, Uamporn Teeravuttichai
and Am-on Aungsuratana

ABSTRACT

The main objectives of this study were to investigate some background of the tourists at Hin-Perng Rafting area, Sai Yai River, Khao-Yai National Reserved Forest, some background of their tour activities, both of their experiences and the motive media brought to rafting and the opinions in area management as the basic data for landscape planning. The samples was 418 representative tourists by simple random sampling according to Krejcie and Morgan through interview schedule. Descriptive statistics were percentage and arithmetic mean. Inferential statistic for testing hypotheses was chi-square.

The findings revealed that there was not so much difference gender between the tourists. The most average age was 15-25 years. Mostly of the tourist hometown are Bangkok and the central region. Majority of the respondents graduated in compulsory education. Majority occupation was private company officer. The highest income was found 33.49 percent at 10,000 baht per month. The most favourite hobby was sight seeing. Almost of the tourists associated with friends. Camping was ranked as the number one recreation. Friend

1 ภาควิชาพืชสวน คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ 10900

Department of Horticulture, Faculty of Agriculture, Kasetsart University, Bangkok, Bangkok 10900, Thailand.

2 ภาควิชาพืชสวน คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน นครปฐม 73140

Department of Horticulture, Faculty of Agriculture, Kasetsart University, Kamphang Saen, Nakhorn Pathom 73140, Thailand.

3 ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศเกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน นครปฐม 73140

Department of Agricultural Extension and Communication, Faculty of Agriculture, Kasetsart University, Kamphang Saen, Nakhorn Pathom 73140, Thailand.

was also ranked as the number one motive media for rafting. All of thirteen methods in area and visitor management were accepted by 60 percent of the respondents. Method in environmental impact affecting the area were found 86.36 percent as the most accepted method. Visitor center with permanent officer was the most needed facility. Testing hypotheses indicated that there were non-difference between gender, major occupation, and salary of the tourists with their opinions in area and visitor management. There were difference between age and highest education level with some types of facility needed. Priority recommendation were 1) Visitor center with permanent officer should be provided; 2) Adventure facility should be considered; 3) Ecosystem and environmental conservation display should be provided; 4) Sign, guard house, food and beverages service, souvenir shop, rafting facilities rent shop, nature trails, and convenient store should be provided; and 5) Type of facility with appropriate type of visitor should be considered together.

Key word: tourists, Hin-Perng Rafting area, Sai Yai river, Khao-Yai National Reserved Forests

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงภูมิหลังบางประการของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเขตล่องแก่งหินเพิง บริเวณลำน้ำใสใหญ่ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ข้อมูลพื้นฐานของกิจกรรมในการมาท่องเที่ยว ประสบการณ์และสื่อจูงใจในการล่องแก่งหินเพิง และความคิดเห็นต่อมาตรการในการจัดการที่ควรจะมีในพื้นที่ล่องแก่ง เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบพื้นที่ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่จุดท่องเที่ยวสำคัญในพื้นที่จำนวนประชากรทั้งหมดที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) โดยการกำหนดขนาดตัวอย่างจากสูตรตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan ทั้งหมด 418 ตัวอย่าง สถิติเชิงพรรณนาที่ใช้คือค่าร้อยละและค่ามัธยฐาน ส่วนสถิติเชิงอนุมานที่ใช้คือ ค่าไคแอสควร์

ผลการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงไม่มากนัก ช่วงอายุนักท่องเที่ยวที่พบมากที่สุด คือ 15-25 ปี ภูมิลำเนาที่พบมากที่สุดอยู่ในกรุงเทพฯและภาคกลาง ระดับการศึกษาสูงสุดส่วนใหญ่สูงกว่าภาคบังคับ และส่วนมากเป็นพนักงาน

งานบริษัทเอกชน รายได้สูงสุดที่พบ ร้อยละ 33.49 คือมากกว่า 10,000 บาท ต่อเดือน งานอดิเรกที่ระบุว่าชอบมากที่สุด คือ ชมวี การเดินทางมาท่องเที่ยวส่วนใหญ่มากับเพื่อน โดยการตั้งแคมป์เป็นกิจกรรมนันทนาการที่ระบุมากที่สุดเป็นอันดับ 1 สื่อจูงใจมากที่สุดในการล่องแก่งหินเพิง คือ เพื่อน สำหรับมาตรการในการจัดการพื้นที่และการจัดการผู้มาเยือนรวม 13 ประเด็นย่อยนั้น พบว่า นักท่องเที่ยวมากกว่าร้อยละ 60 ระบุว่าเห็นด้วยทุกมาตรการ โดยที่มาตรการในการให้การศึกษาเรื่องผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่จะไม่สร้างผลกระทบต่อพื้นที่ที่มีผู้ระบุว่าเห็นด้วยมากที่สุด ถึงร้อยละ 86.36 สิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ที่นักท่องเที่ยวต้องการมากที่สุด คือ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่มีเจ้าหน้าที่ประจำ ผลการพินิจสนมคติฐาน พบว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างเพศ อาชีพหลัก และรายได้ต่อเดือนของนักท่องเที่ยว กับความคิดเห็นต่อมาตรการในการจัดการพื้นที่และการจัดการผู้มาเยือน ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีอายุและระดับการศึกษาสูงสุดแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อประเภทสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่บางประเภทแตกต่างกัน ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า การออกแบบพื้นที่ควรคำนึงถึงลำดับความสำคัญ ดังนี้

1) ควรมีสูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่มีเจ้าหน้าที่อยู่ประจำ
 2) จัดสิ่งอำนวยความสะดวกด้านกิจกรรมแบบผจญภัยไว้รับรอง 3) จัดจุดให้ความรู้ด้านระบบนิเวศและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ 4) มีแผนป้ายสัญลักษณ์ป้ายยามรักษาความปลอดภัย จุดบริการอาหารและเครื่องดื่ม ร้านจำหน่ายของที่ระลึก จุดเช่าอุปกรณ์ล่องแก่ง ทางเดินศึกษาธรรมชาติ และร้านจำหน่ายของใช้เบ็ดเตล็ด 5) จัดประเภทสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่บางจุดให้เหมาะสมกับประเภทภูมิหลังของนักท่องเที่ยว

ความสำคัญของเรื่อง

การท่องเที่ยวในประเทศไทยมีการขยายตัวมากขึ้น โดยเฉพาะการท่องเที่ยวแบบธรรมชาติและผจญภัยในลักษณะของ “การล่องแก่ง” ซึ่งพื้นที่ล่องแก่งหินเพิง บริเวณลำน้ำใสใหญ่ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จัดเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวแบบธรรมชาติที่น่าสนใจแห่งหนึ่ง อย่างไรก็ตาม พื้นที่ดังกล่าวยังขาดการวางแผนการจัดการพื้นที่และการพัฒนาที่ดีพอ ดังนั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแผนผังแม่บท นโยบาย และการออกแบบพื้นที่ที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ และความต้องการของกลุ่มเป้าหมายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การศึกษาถึงข้อมูลพื้นฐานการออกแบบพื้นที่ดังกล่าวจึงเป็นเรื่องที่สำคัญและน่าสนใจ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษา

1. ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมบางประการของนักท่องเที่ยวบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
2. ข้อมูลพื้นฐานของกิจกรรมในการมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ของนักท่องเที่ยว
3. ประสบการณ์ และความต้องการต่อการจัด

กิจกรรมเกี่ยวกับการล่องแก่งของนักท่องเที่ยว

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับมาตรการในการจัดพื้นที่ล่องแก่งหินเพิง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้ข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำผังแม่บทนโยบาย และการออกแบบพื้นที่ที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ และความต้องการของนักท่องเที่ยวสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรที่ทำการศึกษา คือ นักท่องเที่ยวซึ่งเดินทางมาท่องเที่ยวบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จุดท่องเที่ยวที่สำคัญซึ่งประกอบด้วย ที่ทำการอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ บริเวณศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่กางเต็นท์ผากกล้วยไม้ เขตจังหวัดนครราชสีมา และบริเวณแก่งหินเพิง

การตรวจสอบเอกสาร

จากการตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่ากิจกรรมการล่องแก่งในประเทศไทยนั้นไม่ทราบแน่ชัดว่ามีขึ้นเมื่อใด แต่ปัจจุบันมีจำนวนมากขึ้นและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นในอนาคต ซึ่งในส่วนของภาคธุรกิจเอกชนที่ดำเนินการอยู่นั้นมี 13 แห่ง คือ ล่องลำน้ำปาย (จังหวัดแม่ฮ่องสอน) ล่องลำน้ำแม่แตง (จังหวัดเชียงใหม่) ล่องลำน้ำแม่แจ่ม/ล่องออบหลวง (จังหวัดเชียงใหม่) ล่องลำน้ำว้า (จังหวัดน่าน) ล่องแม่น้ำแคว (จังหวัดกาญจนบุรี) ล่องแม่กลอง/ทีลอซู (จังหวัดตาก) ล่องแม่กลอง/ทีลอเร (จังหวัดตาก) ล่องแม่น้ำนครนายก (จังหวัดนครนายก) ล่องแม่น้ำใสใหญ่ (บริเวณที่จะทำการศึกษาออกแบบ; จังหวัดปราจีนบุรี) ล่องแม่น้ำเพชรบุรี (จังหวัดเพชรบุรี) ล่องคลองกลาย (จังหวัดนครศรีธรรมราช) และล่องถ้ำเขากอบ (จังหวัดตรัง)

ทั้งนี้ผู้เรขฐ์ (2535) กล่าวว่ากิจกรรมการล่องแก่งถือได้ว่าเป็นกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งที่ต้องอาศัยทรัพยากรธรรมชาติ (resource oriented) หรือสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติเป็นพื้นฐานในการดำเนินกิจกรรม โดยที่การล่องแก่งในอดีตจะต้องมีการตัดไม้ไผ่จำนวนมากมาผูกเป็นแพเพื่อใช้ในการล่องลำน้ำ ซึ่งเป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสิ้นเปลือง ทำให้ป่าไผ่ซึ่งเคยมีอยู่เป็นจำนวนมากลดจำนวนลง และไม่มีความปลอดภัยเท่าที่ควร ดังนั้นในปัจจุบันจึงได้มีการนำแพยางที่มีความทนทาน นำหนักเบา และมีความปลอดภัยมาใช้ในการล่องแก่ง ทั้งยังเป็นการช่วยอนุรักษ์ป่าไผ่ตามธรรมชาติให้คงอยู่ต่อไปอีกทางหนึ่งด้วย

สำหรับพื้นที่ล่องแก่งในเขตภาคกลางของประเทศไทยนั้น จากการศึกษาของราชนนท์ (2542) พบว่า จะมีอยู่ 2 รูปแบบ คือ 1) การล่องแก่งชมธรรมชาติ ซึ่งเป็นการล่องแก่งเพื่อชมความงามของธรรมชาติสองข้างลำน้ำ ที่มีน้ำค่อนข้างนิ่งหรือไหลไม่เร็วและแรงมาก และกระแสลมไม่แรงมากนัก และ 2) การล่องแก่งแบบผจญภัย เป็นการล่องแก่งไปตามลำน้ำที่มีกระแสน้ำไหลเร็วและแรง เพื่อความตื่นเต้นสำหรับผู้ที่ชอบผจญภัย ส่วนการออกแบบในพื้นที่ล่องแก่งนั้น จำเป็นต้องอาศัยการพัฒนาที่เป็นระบบ มีการจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆที่ควรจะมีในพื้นที่ทางธรรมชาติ โดยเฉพาะจุดที่สามารถจัดสิ่งอำนวยความสะดวกจะมีเพียง 2 จุดหลักๆ คือ จุดปล่อยเรือซึ่งถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการล่องแก่ง และจุดนำเรือขึ้นจากน้ำซึ่งถือว่าเป็นจุดสิ้นสุดของการล่องแก่ง นอกจากนี้พันธุ์ไม้ที่ใช้จัดแต่งภูมิทัศน์ตามบริเวณต่างๆของพื้นที่นั้น เอื้อมพร (2527) ระบุว่ามีการเลือกใช้ชนิดของพันธุ์ไม้ตามจุดมุ่งหมายต่างกัน เช่น ใช้ไม้ยืนต้นเพื่อเป็นไม้ใหญ่ให้ร่มเงา ไม้พุ่มเพื่อสร้างพื้นที่ว่างที่เป็นส่วนตัวหรือเพื่อปิดบังส่วนที่ไม่สวยงาม ไม้คลุมดินใช้เพื่อเพิ่มความงามและรักษา

ความชื้นของดิน ไม่เลือกใช้ปกคลุมส่วนที่เราไม่ต้องการให้เห็น โดยพื้นที่ทางธรรมชาติควรที่จะเลือกใช้พันธุ์ไม้ท้องถิ่น เนื่องจากจะสามารถเจริญเติบโตได้ดีไม่รบกวนระบบนิเวศและยังเป็นการประหยัดงบประมาณอีกด้วย

การวางผังบริเวณนั้น เศา (2539) ระบุว่า เป็นศิลปะและวิทยาศาสตร์เพื่อการจัดใช้ส่วนต่างๆของที่ดิน โดยที่นักวางผังบริเวณจะต้องเป็นผู้กำหนดรายละเอียดในการใช้ที่ดินส่วนต่างๆ โดยการเลือกและวิเคราะห์ที่ดิน ทำการวางผังการใช้ที่ดิน จัดรูปการสัญจรของยานพาหนะและทางคมนาคม สร้างแนวคิดในเรื่องทัศนรูปและการใช้วัสดุปรับปรุงรูปทรงที่ดินเดิมด้วยการออกแบบ การปรับระดับ การจัดทำระบบการระบายน้ำที่ถูกต้อง และท้ายที่สุดจะจัดทำรายละเอียดการก่อสร้างที่จำเป็น ทั้งนี้การกำหนดเขตการใช้ที่ดินซึ่งรวมอยู่ในกระบวนการพัฒนาผังหลักนั้น หมายถึง การแบ่งพื้นที่บริเวณที่จะทำการพัฒนาออกเป็นส่วนๆตามวัตถุประสงค์ของการใช้ประโยชน์ โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมกับศักยภาพ และข้อจำกัดของพื้นที่ในแต่ละบริเวณ และความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมต่างๆ การใช้ประโยชน์ส่วนต่างๆในแหล่งท่องเที่ยวที่มีขนาดใหญ่ การกำหนดเขตการใช้ที่ดินสามารถทำได้ง่าย และมักไม่ปรากฏปัญหาความขัดแย้งระหว่างกิจกรรม ทั้งนี้การกำหนดเขตการใช้ที่ดินในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ศูนย์วิจัยป่าไม้ (2541) ระบุว่า แบ่งออกเป็น 3 เขตหลักๆ คือ พื้นที่สำหรับผู้มาเยือน แยกย่อยออกเป็นพื้นที่สำหรับประกอบกิจกรรมในช่วงกลางวันหรือพื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวที่ไม่พักค้างแรม เช่น บริเวณปิกนิก ห้างสุธารวม ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ฯลฯ และพื้นที่สำหรับการค้างแรม เช่น บ้านเดี่ยว เรือนแถว พื้นที่กางเต็นท์ พื้นที่สำหรับเจ้าหน้าที่ แบ่งออกเป็น ส่วนสำนักงานและอาคารสนับสนุนการปฏิบัติงานเช่น โรงซ่อมบำรุง โรงเก็บวัสดุ และส่วนพักอาศัยของเจ้า

หน้าที่ เช่น บ้านพัก เรือนแถว และพื้นที่ใช้สอยอื่นๆ และพื้นที่ธรรมชาติ แยกออกเป็นส่วนสำหรับการประกอบกิจกรรม เช่น เส้นทางศึกษาธรรมชาติ จุดชมวิว บริเวณน้ำตก ฯลฯ และส่วนอนุรักษ์ หรือบริเวณที่ไม่อนุญาตให้ประกอบกิจกรรม ซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นบริเวณที่มีความอ่อนไหวทางด้านนิเวศเช่น ถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าที่หายาก

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

นักท่องเที่ยว หมายถึง นักท่องเที่ยวซึ่งเดินทางมาท่องเที่ยวบริเวณอุทยานแห่งชาติ ณ จุดท่องเที่ยวที่สำคัญในพื้นที่ จำนวน 4 แห่ง คือ ที่ทำการอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ บริเวณศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ที่ทางเดินที่ผาคล้อยไม้ เขตจังหวัดนครราชสีมา และบริเวณแก่งหินเพิง เขตจังหวัดปราจีนบุรี

ข้อมูลพื้นฐานเพื่อการศึกษาออกแบบ หมายถึง ข้อมูลพื้นฐานบางประการที่จำเป็นในการออกแบบพื้นที่ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลทางด้านกายภาพของพื้นที่ ภูมิหลังบางประการของนักท่องเที่ยว ข้อมูลพื้นฐานของกิจกรรมในการมาท่องเที่ยว ประสบการณ์และสิ่งจูงใจในการมาท่องเที่ยวและท่องเที่ยวและท่องเที่ยว และความคิดเห็นต่อมาตรการในการจัดการที่ควรมีของนักท่องเที่ยว

มาตรการในการจัดการพื้นที่ หมายถึง มาตรการในการจัดแบ่งพื้นที่ตามความมุ่งหมายในการใช้ประโยชน์ และเขตย่อยที่ควรมีในพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วย เขตบริการ เขตนันทนาการ เขตสงวนสภาพธรรมชาติ เขตฟื้นฟูสภาพธรรมชาติ และเขตการใช้ประโยชน์ในกรณีพิเศษ

มาตรการในการจัดการผู้มาเยือน หมายถึง มาตรการที่กำหนดให้ผู้มาเยือนปฏิบัติตาม ซึ่งประกอบด้วย การจำกัดปริมาณการใช้ประโยชน์ของผู้มาเยือน การจำกัดระยะเวลาในการใช้ของผู้มาเยือน การจำกัดฤดูกาลในการมาใช้ประโยชน์ การจำกัด

ขนาดของกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์ และการให้การศึกษา ระบบนิเวศและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของผู้มาเยือน

สิ่งอำนวยความสะดวกที่ควรมีในพื้นที่ หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกที่อาจต้องมีการจัดเตรียมในพื้นที่ตามความต้องการของนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย ถนน/เส้นทางเข้าถึง/ลานจอดรถ ทางเดินศึกษาธรรมชาติ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว พื้นที่กางเต็นท์ จุดบริการอาหารและเครื่องดื่ม ห้องน้ำ-สุขา ร้านจำหน่ายของใช้เบ็ดเตล็ด ร้านจำหน่ายของที่ระลึก จุดเช่าอุปกรณ์ในการท่องเที่ยว ป้อมยามรักษาความปลอดภัย เจ้าหน้าที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยว ศาลา/ที่นั่งพักผ่อน จุดจัดแสดงนิทรรศการ ห้องจัดประชุม-สัมมนา เเวที กลางแจ้ง แค้มป์ไฟ และแผ่นป้ายสัญลักษณ์

วิธีการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ทำการศึกษาคือนักท่องเที่ยวซึ่งเดินทางมาท่องเที่ยวบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ณ จุดท่องเที่ยวที่สำคัญ ซึ่งประกอบด้วย ที่ทำการอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่บริเวณศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ที่ทางเดินที่ผาคล้อยไม้ เขตจังหวัดนครราชสีมา และบริเวณแก่งหินเพิง เขตจังหวัดปราจีนบุรี

2. การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

2.1 คณะวิจัยได้สังเกตการณ์ภาคสนามในพื้นที่ศึกษา พร้อมการสอบถามเพิ่มเติมจากเจ้าหน้าที่ และศึกษาข้อมูลจากเอกสารถึงจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ในแต่ละเดือนและแบ่งตามแหล่งท่องเที่ยวในบริเวณอุทยานฯ ก่อนทำการวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

2.2 กำหนดช่วงเวลาเก็บข้อมูล เฉพาะช่วงเดือนที่มีความเหมาะสมกับการท่องเที่ยวมากที่สุด คือ ช่วงเดือนตุลาคม ซึ่งสภาพภูมิอากาศเหมาะสมกับการท่องเที่ยวและท่องเที่ยว

2.3 การกำหนดขนาดตัวอย่าง ใช้สูตรตารางสำเร็จรูปของ Krejcie และ Morgan 1970 (อ้างถึงบุญธรรม, 2536) โดยที่จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ช่วงเดือนตุลาคมทุกปีมีสถิติข้อมูลจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่พบว่าอยู่ในช่วง 9,000-10,000 คน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการเก็บข้อมูลจากตารางสำเร็จรูปดังกล่าว เก็บข้อมูลได้ทั้งหมด 418 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการพื้นที่ล่องแก่งหินเพิง บริเวณลำน้ำใสใหญ่ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ได้เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว ณ จุดท่องเที่ยวที่สำคัญๆ ของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ 4 แห่ง คือ ที่ทำการอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ บริเวณศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ที่ทางเดินเท้าผากล้วยไม้ เขตจังหวัดนครราชสีมา และบริเวณแก่งหินเพิง เขตจังหวัดปราจีนบุรี

แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 ภูมิหลังของนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย เพศ ที่อยู่ ปัจจุบัน อายุ การศึกษา อาชีพหลัก รายได้และงานอดิเรก ตอนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานของกิจกรรมในการมาท่องเที่ยว ได้แก่ ประสบการณ์ในการมาท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ยานพาหนะที่ใช้ในการมาท่องเที่ยว ผู้ร่วมเดินทาง การพักผ่อน และกิจกรรมนันทนาการในการมาท่องเที่ยว ตอนที่ 3 ประสบการณ์ความต้องการ และข้อเสนอแนะต่อการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการล่องแก่ง และตอนที่ 4 ความคิดเห็นต่อการจัดการที่ควรมีในพื้นที่ล่องแก่ง ประกอบด้วย การจัดการด้านพื้นที่ การจัดการด้านผู้มาเยือน และการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่างๆ

4. การทดสอบแบบสัมภาษณ์

คณะวิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์และได้ทำการทดสอบแบบสัมภาษณ์กับนักท่องเที่ยวที่ไม่ใช่

ประชากรจริงที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ตามจุดสำคัญทุกจุด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปสัมภาษณ์จริง

5. สถิติที่ใช้

5.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ และมีขมิ้มเลขคณิต

5.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ใช้ค่าไคแอสควร์ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสภาพเศรษฐกิจ-สังคมบางประการของนักท่องเที่ยวต่อความคิดเห็นในการจัดการที่ควรมีในพื้นที่ล่องแก่งหินเพิง บริเวณลำน้ำใสใหญ่ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

สมมติฐานการวิจัย

1. ไม่มีความแตกต่างระหว่างเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ประเภทอาชีพหลัก รายได้ต่อเดือน และงานอดิเรกที่ชอบของนักท่องเที่ยว กับความคิดเห็นต่อมาตรการในการจัดการที่ควรมีในพื้นที่
2. ไม่มีความแตกต่างระหว่างเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ประเภทอาชีพหลัก รายได้ต่อเดือน และงานอดิเรกที่ชอบของนักท่องเที่ยว กับความต้องการประเภทสิ่งอำนวยความสะดวกที่ควรมีในพื้นที่

ผลและวิจารณ์

ภูมิหลังของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวที่พบในช่วงเวลาเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเพศชายร้อยละ 55.97 เพศหญิงร้อยละ 44.03 ช่วงอายุที่พบมากที่สุด คือ 15-25 ปี ภูมิลาเนาที่พบมากที่สุด คือ กรุงเทพฯและภาคกลาง ระดับการศึกษาสูงสุดส่วนใหญ่ คือ สูงกว่าภาคบังคับ รายได้ที่พบมากที่สุด คือ สูงกว่า 10,000 บาทต่อเดือน งานอดิเรกที่ถูกระบุว่าชอบมากที่สุด คือ ชมวิว กลุ่มเดินทางมาท่องเที่ยวที่พบมากที่สุด คือ กลุ่มเพื่อน โดยการตั้งแคมป์เป็นกิจกรรมนันทนาการที่ถูกระบุมาก

Table 1 Some background of tourists.

Some background of tourists	No.	Percentage
Gender		
Male	234	55.97
Female	184	44.03
Total	418	100.00
Place of hometown		
Bangkok	167	39.95
Central	140	33.49
North-eastern	39	9.33
Northern	3	0.72
Not available	69	16.51
Total	418	100.00
Education		
Above compulsory education	352	85.17
Compulsory education	55	13.21
Below compulsory education	7	1.67
Non education	5	0.96
Total	418	100.00
Major occupation		
Non-government officers	164	39.23
Students	140	33.50
Government officers	45	10.77
Private enterprises	28	6.70
Merchants	10	2.39
Semi-government officers	10	2.39
Farmer	1	0.24
The others	20	4.78
Total	418	100.00
Income (baht/month)		
Less than 2,000	11	2.63
2,001-4,000	52	12.44
4,001-6,000	26	6.22
6,001-8,000	62	14.83
8,001-10,000	50	11.96
More than 10,000	140	33.49
Non income	77	18.42
Total	418	100.00
Favourite hobby		
Sightseeing	122	29.18
Wildwalking	103	24.64
Fire camping	44	10.53
Rafting	31	7.42
Bird watching	20	4.79
Riding bicycle	16	3.82
Animal watching	13	3.11
Non-favourite hobby	69	16.51
Total	418	100.00

ที่สุดเป็นอันดับ 1 นักท่องเที่ยวร้อยละ 53.11 เคยมาท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ สำหรับการพักค้างพบว่ามีการพักค้าง 2-3 วันมากที่สุด พาหนะที่ใช้ในการเดินทางที่พบมากที่สุด คือ รถยนต์ส่วนตัว

ประสบการณ์และสื่อจูงใจในการล่องแก่งหินเพิง

นักท่องเที่ยวที่มาอุทยานฯเป็นครั้งแรก ระบุว่าไม่แน่ใจว่าจะไปล่องแก่งหินเพิง ร้อยละ 18.90 ส่วนผู้ที่เคยมาอุทยานฯแล้ว ระบุว่า ไม่เคยไปล่องแก่งหินเพิงถึง ร้อยละ 91.44 สำหรับสื่อที่จูงใจให้ไปล่องแก่งหินเพิงที่มีผู้ระบุมากที่สุด คือ เพื่อน รองลงมา คือ

โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ บริษัทนำเที่ยว วิทยุ ครอบคลุมวารสารท่องเที่ยว และอินเทอร์เน็ต

ความคิดเห็นต่อมาตรการในการจัดการที่ควรมีในพื้นที่

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นด้วยกับมาตรการต่างๆที่เสนอในการจัดการพื้นที่และนักท่องเที่ยวของการวิจัยครั้งนี้ อันประกอบด้วยการจัดการพื้นที่ 6 ประเด็น และการจัดการผู้มาเยือน 7 ประเด็น โดยที่ทุกมาตรการมีนักท่องเที่ยวเห็นด้วยมากกว่าร้อยละ 50.00 ทั้งนี้การให้ความรู้เรื่องผลกระทบสิ่งแวดล้อมแก่ผู้มาเยือน ได้รับความเห็นด้วยมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ

Table 2 Experiences and sources of media influencing on Hin-Perng rafting.

Hin-Perng rafting	No.	Percentage
Experiences		
First visitor to Khao Yai	196	46.88
Non-decisive on Hin-Perng rafting	79	18.90
Definite intention to Hin-Perng rafting	63	15.07
Deny of Hin-Perng rafting	54	12.91
Several visits to Khao-Yai National Park	222	53.12
Non-experiences of Hin-Perng rafting	203	48.56
Experiences on Hin-Perng rafting	19	4.56
Total	418	100.00
Sources of media influencing*		
Friends	125	29.90
Television	53	12.68
Newspaper	48	11.48
Tour company	6	1.44
Radio	3	0.72
Family	3	0.72
Travel magazines	2	0.48
Internet	1	0.24

* Note : In case of definite intention to rafting of total population

Table 3 Opinions on proposed of methods to be used for site management and tourists management.

Opinions	Agree	Disagree	Uncertain	Undecide	Total
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)
Site management					
1. Zoning - service zone, natural-reserved zone, natural rehabilitation zone, zoning of various special-used areas.	351 (83.97)	9 (2.15)	19 (4.55)	39 (9.33)	418 (100.00)
2. Zoning includes:					
2.1 Service zone for facilities ie:- restaurant, visitor center.	312 (74.64)	20 (4.79)	26 (6.22)	60 (14.35)	418 (100.00)
2.2 Recreation zone ie:- tent camping, amphitheater.	301 (72.01)	39 (9.33)	32 (7.66)	46 (11.00)	418 (100.00)
2.3 Natural-reserved zone to protect natural forest.	349 (83.49)	4 (0.96)	12 (2.87)	53 (12.68)	418 (100.00)
2.4 Natural rehabilitation zone of destructed nature area.	328 (78.49)	9 (2.15)	26 (6.22)	55 (13.16)	418 (100.00)
2.5 Zoning of misused area ie:- village, governmental buildings.	280 (66.99)	22 (5.26)	53 (12.68)	63 (15.07)	418 (100.00)
Tourists management					
1. Limitation of definite numbers of tourists to prevent sensitive natural areas.	337 (80.62)	11 (2.63)	23 (5.50)	47 (11.25)	418 (100.00)
2. Diversion of tourists not to congregate in any definite area in order to reduce impact on the site.	301 (72.01)	28 (6.70)	40 (9.57)	49 (11.72)	418 (100.00)
3. Zoning of land use on non-sensitive areas.	320 (76.56)	14 (3.35)	34 (8.13)	50 (11.96)	418 (100.00)
4. Specific schedule ie:- allowance during daytime.	306 (73.21)	28 (6.70)	39 (9.33)	45 (10.76)	418 (100.00)
5. Limitation of visit season ie:- mating season prohibited.	331 (79.19)	15 (3.59)	28 (6.70)	44 (10.52)	418 (100.00)
6. Limitation of visitors group size. The larger the group tends to cause more serious impact on the site.	293 (70.09)	32 (7.66)	51 (12.20)	42 (10.05)	418 (100.00)
7. Supplementing information of natural impact to activate awareness to tourists.	361 (86.36)	5 (1.20)	23 (5.50)	29 (6.94)	418 (100.00)

86.36 รองลงมาคือควรมีการจัดแบ่งพื้นที่ออกเป็นสวนๆ ร้อยละ 83.49 การจำกัดปริมาณในการใช้ประโยชน์ ร้อยละ 80.62 การจำกัดฤดูกาลในการใช้ประโยชน์ ร้อยละ 79.19 เขตพื้นที่สุขภาพธรรมชาติในบริเวณที่ธรรมชาติเสื่อมโทรมหรือยากต่อการถูกทำลาย ร้อยละ 76.56 เขตบริการ ร้อยละ 74.64 การจำกัดระยะเวลาในการใช้ประโยชน์ ร้อยละ 72.01 การจำกัดขนาดของกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์ ร้อยละ 70.09 และเขตการใช้ประโยชน์ในกรณีพิเศษ ร้อยละ 66.99 ตามลำดับ

ความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่

สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกซึ่งการวิจัยครั้งนี้ นำเสนอทั้งหมด 19 รายการนั้น พบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกที่มีนักท่องเที่ยวระบุว่าต้องการเกินครึ่งหนึ่งของประชากรทั้งหมดมี 16 รายการ โดยที่ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวมีเจ้าหน้าที่ประจำมีผู้ระบุนมากที่สุดถึงร้อยละ 90.19 และสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีผู้ระบุว่าต้องการไม่ถึงร้อยละ 50.00 มีถึง 3 รายการ คือ ถนน/เส้นทางเข้าถึง/ลานจอดรถ พื้นที่กางเต็นท์ และที่จัดแสดงนิทรรศการ

Table 4 Facilities needed.

Facilities	No.	Percentage
Road/Accessibility/Parking		
Ashalt	190	45.46
Compacted earth	60	14.35
Both	168	40.19
Nature trails		
Signs	96	22.97
Pamphlet	19	4.55
Both	303	72.48
Visitor center		
Permanent officer	377	90.19
Permanent officer is not necessary, only providing pamphlets to pick up	41	9.81
Camping area		
Central camp	138	33.02
Unit camp	127	30.38
Both	153	36.60
Food and beverages		
Self-serve	306	73.21
Attendant provided	14	3.35
Both	98	23.44
Bath room and water closet		
Permanent services - routine cleaning	243	58.13
Non-permanent services - routine cleaning	175	41.87
Water - lights		
Non 24 hours a day	251	60.05
24 hours a day	167	39.95

Facilities	No.	Percentage
Convenient store		
Inside visitor center	301	72.01
Separate from visitor center	117	27.99
Guard house		
24 hours a day	320	76.56
Only during daytime	98	23.44
Gazebo/sitting area		
Disperse all over the park	262	62.68
Zoning on specific place	156	37.32
Accompanied officer on rafting		
Need	369	88.28
No need	47	11.24
Both	2	0.48
Souvenir shop		
Inside visitor center	315	75.36
Separate from visitor center	103	26.64
Rafting facilities rent shop		
Inside visitor center	312	74.64
Separate from visitor center	106	25.36
Exhibition area		
Inside visitor center	191	45.69
Kiosk locates on specific place	109	26.08
Both	118	28.23
Convention room		
No	207	51.91
Yes	201	48.09
Amphitheater		
No	250	59.81
Yes	168	40.19
Camp fire		
No	146	34.93
Yes	272	65.07
Rescue and Infirmary		
24 hours a day	372	89.00
Only during daytime	46	11.00
Signs		
Descriptive	32	7.66
Picture	27	6.46
Both	359	85.88
Total	418	100.00

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีเพศ อาชีพหลัก และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อมาตรการในการจัดการพื้นที่และมาตรการในการจัดการผู้มาเยือนไม่แตกต่างกัน

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงสภาพภูมิหลังบางประการของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อมาตรการในการจัดพื้นที่ การจัดการนักท่องเที่ยว และความ ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่แล้วนั้น ผลการพิสูจน์สมมติฐาน พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามมากที่สุด เรียงลำดับได้ดังนี้

นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันจะมีความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ที่แตกต่างกันถึง 8 ประเภท คือ ประเภทวัสดุทำถนน ประเภทป้อมยาม ประเภทศาลา ประเภทแผ่นป้ายสัญลักษณ์ จุดที่จัดนิทรรศการ ห้องจัดประชุมสัมมนา เวทีกลางแจ้ง และแคมป์ไฟ นอกจากนี้ยังมีความคิดเห็นต่อการจัดแบ่งพื้นที่เป็นส่วนๆที่แตกต่างกันอีกด้วย

นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่แตกต่างกัน 6 ประเภท คือ ประเภทศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ประเภทพื้นที่กางเต็นท์ ประเภทจุดบริการอาหารและเครื่องดื่ม ประเภทร้านขายของใช้ ประเภทป้อมยาม และแคมป์ไฟ

นักท่องเที่ยวที่มีรายได้แตกต่างกัน จะมีความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่แตกต่างกัน 3 ประเภท คือ ประเภทป้อมยาม ประเภทแผ่นป้ายสัญลักษณ์ และจุดที่จัดนิทรรศการ นอกจากนี้ยังมีความคิดเห็นต่อการให้การศึกษาเรื่องผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันอีกด้วย

นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพหลักแตกต่างกัน จะมีความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่แตกต่างกัน 3 ประเภท คือ ประเภทป้อมยาม ห้องจัดประชุม-สัมมนา และเวทีกลางแจ้ง

ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่แตกต่างกัน 3 ประเภทเช่นกัน คือ จุดที่จัดนิทรรศการ แคมป์ไฟ และความสะดวกด้านน้ำและไฟ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อศึกษาออกแบบพื้นที่ล่องแก่งหินเพิง บริเวณลำน้ำใสใหญ่ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ครั้งนี้ พบว่าการออกแบบบริเวณพื้นที่ล่องแก่งหินเพิงควรคำนึงถึงลำดับความสำคัญดังนี้

1. ในพื้นที่ควรมีสวนย์บริการนักท่องเที่ยวที่มีเจ้าหน้าที่อยู่ประจำ เนื่องจากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวเป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยวเกือบทั้งหมดเป็นสำคัญ

2. อุทยานฯ ควรจัดกิจกรรมแบบผจญภัยที่ต้องใช้พลังกำลังมากในการประกอบกิจกรรมไว้รองรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ การล่องแก่ง การขี่จักรยานภูเขา และการเดินป่า เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่ดีและประทับใจในการท่องเที่ยว เนื่องจากผลการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ชอบกิจกรรมผจญภัยและกิจกรรมที่ใช้กำลัง และนอกจากนี้ควรมีการจัดกิจกรรมที่ไม่ต้องใช้พลังกำลังมากไว้รองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆด้วย เช่น จุดชมวิว การตั้งแคมป์ และกิจกรรมดูนก

3. อุทยานฯ ควรมีการจัดเตรียมจุดให้ความรู้ในเรื่องระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ และจัดให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมและปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์เช่น จัดกิจกรรมการปลูกป่าการประกวดคำขวัญ ฯลฯ เนื่องจากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญเรื่องนี้เป็นลำดับที่ 1 ของมาตรการจัดการผู้มาเยือน

4. อุทยานฯ ควรมีการจัดแผ่นป้ายสัญลักษณ์ ป้อมยามรักษาความปลอดภัย จุดบริการอาหารและ

เครื่องดื่ม ร้านจำหน่ายของที่ระลึก จุดเช่าอุปกรณ์ ล่องแก่ง และทางเดินศึกษาธรรมชาติ ไว้รองรับนักท่องเที่ยว เนื่องจากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวเป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ นอกจากนี้ควรมีการประสานงานกับทางจังหวัดและองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นเพื่อจัดรถโดยสารประจำทางสำหรับเข้าอุทยานฯ เพื่อลดปริมาณรถยนต์ภายในอุทยานฯ และเป็นบริการสำหรับนักท่องเที่ยวที่ไม่มีรถยนต์ส่วนตัว และควรลาดยางถนนเมื่อมีงบประมาณเพียงพอ

5. อุทยานฯ ควรมีการจัดเก็บเงินค่าเช่าอุปกรณ์ในการพักผ่อน ปิกนิก ในราคาถูกเนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีรายได้ไม่มากนักและเป็นแรงจูงใจให้คนรักธรรมชาติมากยิ่งขึ้น

6. อุทยานฯ ควรมีการออกกฎระเบียบ ข้อบังคับและมีการตกแต่ง ปรับ-ปรัง ในกรณีที่นักท่องเที่ยวละเมิดกฎระเบียบของทางอุทยานฯ ในบางกรณีต้องมีการให้รางวัลสำหรับผู้ที่มีความร่วมมือกับทางอุทยานฯ โดยที่รางวัลอาจเป็นการประกาศเกียรติคุณ

7. ข่าวสารการประชาสัมพันธ์ อุทยานฯ ควรใช้สื่อโทรทัศน์และสิ่งพิมพ์เป็นหลัก โดยใช้ผู้ประชาสัมพันธ์ที่อยู่ในความสนใจของวัยรุ่น เช่น ดารา นักร้อง

8. กลุ่มในการเดินทางของนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเพื่อน การจัดกิจกรรม การประชาสัมพันธ์ ควรใช้สื่อในรูปแบบต่างๆ สื่อถึงความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนกับธรรมชาติและการเล่นกีฬา สิ่งแวดล้อมและเจ้าหน้าที่ของอุทยานฯ ต้องให้ความเป็นกันเองกับนักท่องเที่ยว ให้นักท่องเที่ยวรู้สึกว่าเป็นที่ที่เป็นเพื่อนของเขาคนหนึ่ง การขอความร่วมมือในเรื่องต่างๆ ก็จะได้รับความร่วมมืออย่างดี

9. ภูมิหลังของนักท่องเที่ยวอันประกอบด้วย อายุ การศึกษาสูงสุด รายได้ต่อเดือน งานอดิเรกที่ชอบ อาชีพหลัก และเพศ จัดเป็นปัจจัยสำคัญที่นัก

ออกแบบควรนำมาพิจารณา เพื่อกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่และมาตรการในการจัดการพื้นที่ โดยเฉพาะอายุ เนื่องจากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ภูมิหลังดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับความต้องการที่แตกต่างกันของกลุ่มเป้าหมาย

10. ในแผนการพัฒนาอุทยานทุกแห่งควรมีการออกแบบวางผังแม่บทไว้ก่อนโดยมีการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยใช้การสัมภาษณ์ สอบถามจากเจ้าหน้าที่อุทยานฯ ผู้ประกอบการนำเที่ยว รี-สอร์ทและชาวบ้านที่อาศัยอยู่รอบๆ อุทยานฯ นำข้อมูลต่างๆ มาออกแบบวางผังบริเวณเพื่อให้การพัฒนาเป็นไปแนวทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาในเรื่องขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ (carrying capacity) ซึ่งจะทำให้ทราบว่าในพื้นที่หนึ่งของอุทยานฯ เช่น พื้นที่ล่องแก่งหินเพียงจะสามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวได้เท่าไรต่อช่วงเวลาหนึ่ง โดยประเมินจากพื้นที่ของอุทยานฯ ที่มีศักยภาพในการเปิดให้มีการเข้าไปท่องเที่ยว ประกอบกับมาตรการต่างๆ ที่อุทยานฯ กำหนดขึ้นและความสามารถของเจ้าหน้าที่อุทยานฯ ในการควบคุมดูแลและให้ความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว โดยได้รับคำแนะนำและตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิและได้หารือกับเจ้าหน้าที่อุทยานฯ

2. ควรมีการศึกษาถึงรูปแบบของกิจกรรมแต่ละประเภทที่นักท่องเที่ยวจะมาประกอบ เพื่อเป็นข้อมูลทั่วไปของกิจกรรมสำหรับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวของอุทยานฯ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

เดชา บุญค้ำ. 2539. การวางผังบริเวณ (Site Planning). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- 151น.
- บุญธรรม จิตอนันต์. 2536. *ระเบียบวิธีวิจัยทางส่งเสริมการเกษตร*. สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ราชนทร์ ปัญญาชนคุณ. 2542. *รูปแบบการล่องแก่งในเขตภาคกลางของประเทศไทยและความคิดเห็นของบริษัทนำเที่ยวล่องแก่งต่อการพัฒนาพื้นที่ล่องแก่งหินเพิง อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่*. กรุงเทพฯ : ปัญหาพิเศษปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์. 2541. *ร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการจัดทำคู่มือพัฒนาและออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ: 262น.
- สุรเชษฐ์ เชษฐมาศ. 2535. “นันทนาการกับการป่าไม้ชุมชน”. เอกสารการสอนชุดวิชาการป่าไม้ชุมชน. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี. 690น.
- เอี่ยมพร วิสมหมาย. 2527. *หลักการจัดสวนสาธารณะและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรพิทยา. 151น.